Türk Edebiyatı
İSİMLER SÖZLÜĞÜ

TÜRK EDEBİYATI

İSİMLER SÖZLÜĞÜ

1. CİLT

AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ

CamScanner ile tarandı

Türk Edebiyatı

İSİMLER SÖZLÜĞÜ

www.teis.yesevi.edu.tr

CamScanner ile tarandı

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

TÜRK EDEBİYATI İSİMLER SÖZLÜĞÜ

— 1. CİLT —

AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ

CamScanner ile tarandı

Ansiklopedi Dizisi

YAYIN NO: 01

TÜRK EDEBİYATI İSİMLER SÖZLÜĞÜ

Destekleyici Kurumlar

Ahmet Yesevi Üniversitesi - T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Proje Yürütücüsü

Prof. Dr. Mustafa İsen

Yayın Koordinatörleri

Emine Sıdıka Toptaş

Harun Sarıgül

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü - Ankara: Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, 2022

568 s. ; 19x27,5 cm. – (Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi. Ansiklopedi dizisi; yayın no: 01)

ISBN: 978-9944-237-88-8 (Takım)
ISBN: 978-9944-237-89-5 (1. Cilt)

© Ahmet Yesevi Üniversitesi
Mütevelli Heyet Başkanlığı

Aşağı Öveçler Mah. 1314. Cad. No: 19 06460 Çankaya /ANKARA
Tel: (0 312) 216 06 00 - (0 312) 216 06 01 • Faks: (0312) 223 34 29
www.ayu.edu.tr • yayinlar@yesevi.edu.tr

Kitapta ifade edilen fikir ve görüşler sadece yazarlarına ait olup,
Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı ile
Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşlerini yansıtmazlar.

Tasarım Baskı

SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık Ltd. Şti.
Tel: 0312 472 37 73-74
sfn@sfn.com.tr • www.sfn.com.tr

✔ Sınırlı Sayıda: 120 adet basılmıştır.

CamScanner ile tarandı

TÜRK EDEBİYATI İSİMLER SÖZLÜĞÜ I

(Başlangıçtan 20. Yüzyıla)

PROJE EKİBİ

PROJE YÜRÜTÜCÜLERİ

Prof. Dr. Mustafa İsen (Başkan)
Prof. Dr. Osman Horata
Prof. Dr. M. Öcal Oğuz
Prof. Dr. Mehmet Arslan (ö. 2019)
Prof. Dr. Filiz Kılıç
Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak

EDİTÖRLER

YAZILI EDEBİYAT / DİVAN EDEBİYATI

Başlangıç-15. Yüzyıl

Prof. Dr. Fatma Sabiha Kutlar Oğuz
Doç. Dr. Sibel Üst
Doç. Dr. Mehmet Gürbüz

16. Yüzyıl

Prof. Dr. Mustafa İsen
Prof. Dr. Filiz Kılıç
Prof. Dr. Tuncay Bülbül
Prof. Dr. Tuba Durmuş

17. Yüzyıl

Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak
Prof. Dr. Atabey Kılıç
Prof. Dr. Ayşe Yıldız

18. Yüzyıl

Prof. Dr. Osman Horata
Prof. Dr. M. Fatih Köksal

19. Yüzyıl

Prof. Dr. Mehmet Arslan (ö. 2019)
Prof. Dr. Mehtap Erdoğan

ÂŞIK VE TEKKE EDEBİYATI

Başlangıç-16. Yüzyıl

Prof. Dr. Öcal Oğuz
Dr. Tuba Saltık Özkan

17. Yüzyıl

Prof. Dr. Metin Ekici
Doç. Dr. Selcan Gürçayır Teke

18. Yüzyıl

Prof. Dr. Ali Berat Alptekin (ö. 2019)
Dr. Hilal Erdoğan Aksu

19. Yüzyıl

Prof. Dr. Ali Yakıcı
Dr. Öğr. Üyesi Emine Çakır

CamScanner ile tarandı

TÜRK EDEBİYATI İSİMLER SÖZLÜĞÜ II

(20. Yüzyıldan Günümüze: 1860-1985)

PROJE EKİBİ

PROJE YÜRÜTÜCÜLERİ

Prof. Dr. Mustafa İsen (Başkan)
Prof. Dr. Yakup Çelik (Başkan Yardımcısı)
Prof. Dr. M. Öcal Oğuz
Prof. Dr. Fazıl Gökçek
Prof. Dr. Gonca Gökalp Alpaslan
Prof. Dr. Mustafa Kurt
Prof. Dr. Osman Horata (Danışman)
Prof. Dr. Tuba Durmuş (Danışman)

EDİTÖRLER

AŞIK VE TEKKE EDEBİYATI
Prof. Dr. M. Öcal Oğuz
Prof. Dr. Metin Ekici
Prof. Dr. Ali Yakıcı
Prof. Dr. Ali Duymaz
Prof. Dr. Dilaver Düzgün
Prof. Dr. Esma Şimşek
Prof. Dr. Fatma Ahsen Turan
Prof. Dr. Abdulkadir Emeksiz
Prof. Dr. Ali Berat Alptekin
Prof. Dr. Hamiye Duran
Doç. Dr. Evrim Ölçer Özlüel
Dr. Öğr. Üyesi Doğan Kaya
Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Özay
Dr. Öğr. Üyesi Emine Çakır
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Erman Aral
Dr. Gözde Tekin
Dr. Hilal Erdoğan Aksu

1800-1900
Prof. Dr. Fazıl Gökçek
Doç. Dr. Şerife Çağın
Doç. Dr. Özlem Nemutlu
Dr. Öğr. Üyesi Halef Nas
Dr. Öğr. Üyesi Emine Tuğcu

1901-1930
Prof. Dr. Yakup Çelik
Prof. Dr. Nihayet Arslan
Dr. Öğr. Üyesi Çilem Tercüman
Araş. Gör. Esengül Sağlam Can

1931-1960
Prof. Dr. Yakup Çelik
Prof. Dr. Salim Çonoğlu
Prof. Dr. Gonca Gökalp Alpaslan
Doç. Dr. Soner Akpınar
Dr. Öğr. Üyesi Koray Üstün
Dr. Öğr. Üyesi Nurtaç Ergün Atbaşı

1961-1985
Prof. Dr. Baki Asiltürk
Prof. Dr. Mustafa Kurt
Dr. Öğr. Üyesi Beyhan Uygun Aytemiz
Dr. Öğr. Üyesi Bahanur Garan Gökşen
Dr. Öğr. Üyesi Dinçer Apaydın

BALKAN YAZAR VE ŞAİRLERİ
Prof. Dr. Mustafa İsen
Prof. Dr. Tuba Durmuş

TÜRK DÜNYASI
Prof. Dr. Orhan Söylemez
Doç. Dr. Samet Azap

ÇOCUK EDEBİYATI
Dr. Öğr. Üyesi Tacettin Şimşek
Saadet Çetin

POLİSİYE - BİLİM KURGU
Prof. Dr. Seval Şahin Gümüş
Doç. Dr. Didem Ardalı Büyükarman
Dr. Banu Öztürk

TEKNİK EDİTÖR
Emine Sıdıka Toptaş

YAZILIM
Şevket Çalışkan & Hidayet Tütüncü

CamScanner ile tarandı

almışlardır". Seyidov, saz sanatının usta bilgini, tarihine hâkim, âşık şiirine yeni hayat veren ve saz üzerine nitelikli şiirler yazan bir sanatkârdır. Seyidov'a göre âşıklık geleneğinde âşık, sanatın beş noktasını birleştirip yaşatır: ifa, hânende, şâirlik, raks ve klasik âşık yaratıcılığı (Namazov 2004: 21-22).

Abbas Seyidov, Nahçıvan'da ilk defa "saz mektebi" açmış ve dokuz öğrenciye âşıklık geleneğini aktarmıştır. *Eski Türk Maneviyyatına Bir Bakış* adlı makalesinde *Saz Harayı* adlı bir şiir, *Sovyet Nahçıvanı* adlı gazetede 23 Mart 1988 tarihinde *İnsan ve Musiqi* adlı bir makale ve 1996 yılında çıkan *Tarixdən Səhifələr* adlı kitabında halk şiirleri kaleme almıştır (Altundaş 2019). Seyidov, şiirlerinde saza büyük önem vermiştir. Saz ile söylediği şiirleri, Türk milletinin geçmişinden derin izler taşımaktadır. *Saz Harayı* şiirinde de dediği gibi, 'bu sırlı saz çok derin hikmetler' barındırmaktadır. Yine, Seyidov'a göre saz şiirinde Azerbaycan mirası, Türk milletinin sedası bulunmaktadır.

Eser Adı	*Basım yılı*	*Eser türü*
Памятники куро-аракской культуры Нахичевани	1993	Araştırma
Naxçıvanın Qədim Tarixi	1995	Araştırma
Археологические памятники Кывргского плоскогорья	1995	Araştırma
Naxçıvanın və Babək Bölgəsinin Arxeoloji Abidələri	1995	Araştırma
Vətən Oğlu	1996	Araştırma
İnsanlıq Zirvəsində	1996	Araştırma
Tarixdən Səhifələr	1996	Araştırma
Mən Azərbaycan Oğluyam	1999	Diğer
Naxçıvan Tunc Dövründə	2000	Araştırma
Naxçıvanın İlk Tunc Dövrü Abidələri və Onların Dövrləşdirilməsi	2000	Araştırma
Nəhəcirdə Arxeoloji Araşdırmalar	2002	Araştırma
Раннебронзовая Культура Нахчывана	2002	Araştırma
Gəmiqaya (Toponimlər, Qədim Köç Yolları)	2003	Araştırma
Naxçıvan E.ə. VII-II Minilliklərdə	2003	Araştırma
Naxçıvanın Qədim Metalı	2005	Araştırma
Helenendorf-Heleneno-Xanlar	2007	Araştırma
Ərəbyengicə	2009	Araştırma
Yerin Altından Qayıtmış Gözəllik	2009	Araştırma
Xələc	2010	Araştırma
Naxçıvan 5000	2011	Araştırma
Sədərək	2011	Araştırma
Göygöl	2011	Diğer
Aşağı Daşarx	2012	Araştırma
Qədim Şərur	2012	Araştırma
Şortəpə	2013	Araştırma
Qədim Ordubad	2014	Araştırma
Dədə Qorqud Yadigarı – Bayburt	2015	Araştırma
İbtidai Cəmiyyətdən Şəhər Mədəniyyətinə	2016	Araştırma
Azərbaycan Tarixi	2017	Araştırma
Minilliklərdə Yaşayan Tariximiz	2017	Araştırma

Kaynakça

Abbas Seyidov, 1957 Nahçıvan doğumlu, akademisyen [Uğur Altundaş tarafından 12.03.2019 tarihinde E-posta aracılığıyla yapılan görüşme].

http://unec.edu.az/t-e-d-prof-seyidov-abbas-qadir/ [Erişim tarihi: 19.03.2019].

Namazov, Qara (2004). *Aşıqlar.* Bakü: Azerbaycan Milli İlimler Akademiyası Folklor Enstitüsü.

Uğur Altundaş

ABBAS SÖHBETOV

(d. 1903 / ö. 1966)

âşık

(Âşık / 20. Yüzyıl / Azeri)

Abbas Söhbetov, 1903 yılında, Şamahı'nın Çeyirli köyünde dünyaya gelmiştir. Gençliğinde beş yıllık bir eğitim alan Söhbetov, âşıklık geleneğine ilgisinden dolayı Şamahı'nın tanınmış âşıklarından Âşık Mirze Bilal'in çıraklığını yapmıştır. Mirze Bilal'ın yanında saz ve başka müzik aletlerini çalmasını, şiir söylemesini öğrenen Söhbetov, 1927 yılından sonra müstakil âşıklığa başlamıştır. Ayrıca o; Âşık Memmedağa, Âşık Şakir, Âşık Şerbet, Âşık Elisa, Âşık Söhrab gibi âşıkların yetişmesinde büyük rol oynamıştır. Âşık Abbas Söhbetov, 1966 yılında yaşamını yitirmiştir (Namazov 2004: 22-23).

Usta bir âşık olan Âşık Abbas Söhbetov, âşık havalarını kendine has bir tarzda icra ederek zenginleştirmiştir. Yine o, eski destanları da ustalıkla icra edebilen bir âşıktır. Âşık Abbas, "menim" redifli şiirinde, evladı olmamasından ve ömrünün son zamanalarında yalnız kalmasından şikâyet etmiştir (Namazov 2004: 23).

Kaynakça

Namazov, Qara (2004). *Aşıklar (Biyografik Malumat Kitabı).* Bakü: Seda Neşriyat.

Erkan Aslan

ABBAS ZAMANOV

(d. 10 Ekim 1911 / ö. 1 Nisan 1993)

yazar, gazeteci, eleştirmen, edebiyatçı, tercüman, filoloji ilimleri profesörü

(Yeni Edebiyat / 20. Yüzyıl / Türkiye Dışı)

Nahçıvan'ın Mahta köyünde doğdu. 1939'da Bakü Pedagoji Enstitüsü Edebiyat Bölümünü bitirdi.

CamScanner ile tarandı

Yeni Kənd (1929), *Gənc İşçi* (1933-1935), *Ədəbiyyat Qəzeti'* (1937-1939), *Gənc Bolşevik* (1938) ve *Döyüşən Krım* (1940-1941) gazetelerinde çeşitli görevler yaptı. Komünist Parti Teşkilatlarında denetleyici, şube müdürü ve katip (1928-1960);Heşterhanbazar'daki Üçtepe köyünde öğretmen (1930-1931); Halk Eğitim Komisyonundaki metot kabinesinde yöntem uzmanı (1937-1938);Olgunlaştırma ve Gıyabi Pedagoji Eğitimi İhtisas Enstitüsü yayınevinde ve *Azərnəşr*'de bedii edebiyat bölümünde müdür (1939-1940); Azerbaycan Devlet Filarmoni Orkestrasında (1940-1941) ve M. F. Ahundov Opera ve Balesinde (1940) yönetmen;Azerbaycan Redaksiyonunda tercüman (1941-1942); Azerbaycan İlmi Araştırmalar Nizami Dil ve Edebiyat Enstitüsünde asistan (1960-1968); Nizami Edebiyat Müzesinde (1968-1971) ve Azerbaycan Diller Üniversitesi Edebiyat Kürsüsünde (1971-1979) müdür;Azerbaycan Diller Üniversitesinin Azerbaycan Edebiyatı Bölümünde profesör (1979-1993);Azerbaycan Yazarlar Birliği üyesi (1982);Azerbaycan Milli İlimler Akademisi muhabir üyesi (1983) olarak çalıştı.

Gıyabi Pedagoji Enstitüsü Azerbaycan Edebiyatı kürsüsünde (1939-1941); Azerbaycan Diller Üniversitesinde (1948-1960) dersler verdi.1967'de *Filoloji İlimleri Doktoru;* 1971'de *Profesör;* 1980'de *Emektar İlim Hadimi;* 1989'da Selçuk Üniversitesinde *Fahri Doktor* unvanlarını aldı. 1971'de TDK üyesi seçildi.1993'te Bakü'de vefat etti.

Edebî ve ilmî faaliyetlerine 1930'larda edebi tenkit, makale ve araştırma yazılarıyla başladı.1943'te *İrəli: Cəbhə Qeydləri,* 1956'da *A. Şaiqin Həyatı və Yaradıcılığı,* 1962'de *Müasirləri Sabir Haqqında,* 1973'te *Sabir və Müasirləri,* 1975'te *Cəlil Məmmədquluzadə: Həyat və Yaradıcılığı Haqqında Qısa Oçerk,* 1979'da *Əməl Dostları,* 1981'de *Sabir Gülür,* 1985'te *Sabir Bu Gün,* 1986'da *Cəbhə Dəftərindən: Oçerklər* adlı kitapları yayımlandı. Derlenen çalışmaları 2003'te *Seçilmiş Əsərləri,* 2008'de *Bu Dünyadan Rəsul Rza Gəlib Keçdi,* 2010'da *Cənubdan Səslər* adıyla yayımlandı. Eserleri, Bulgaristan, İran, Türkiye, Irak, Avusturya gibi ülkelerde yayımlandı.

Eser Adı	*Basım yılı*	*Eser türü*
İrəli: Cəbhə Qeydləri	1943	Diğer
Alexey Matrosov	1951	Çeviri
Abdulla Şaiqin Həyatı və Yaradıcılığı	1956	İnceleme
Müasirləri Sabir Haqqında	1962	Hatıra
Sabir və Müasirləri	1973	İnceleme
Cəlil Məmmədquluzadə: Həyat və Yaradıcılığı Haqqında Qısa Oçerk	1975	İnceleme
Sabir və Müasirləri	1978	İnceleme
Əməl Dostları	1979	İnceleme
Sabir Gülür	1981	İnceleme
Mirzə Cəlil Haqqında Xatirələrim	1981	Çeviri
Sabir Bu Gün	1985	İnceleme
Cəbhə Dəftərindən: Oçerklər	1986	Diğer
Seçilmiş Əsərləri	2003	Derleme
Bu Dünyadan Rəsul Rza Gəlib Keçdi	2008	Derleme
Cənubdan Səslər	2010	Derleme

Kaynakça

Akpınar, Yavuz (1982). "Prof. Dr. Abbas Zamanof". *Kardaş Edebiyatlar* 1: 28-32.

Akpınar, Yavuz (1985). "Prof. Dr. Abbas Zamanof". *Kardaş Edebiyatlar* 11: 10-11.

Elçin (1985). "Hayat Aşkı" (Aktaran: Hayati Develi). *Kardaş Edebiyatlar* 11: 12-14.

Akpınar, Yavuz (1992). "Halk Uğrunda Bir Ömür veya Abbas Emmi". *Kardaş Edebiyatlar* 21: 48-49.

Elçin (2016). *Ədəbiyyat və Cəsarət Tərcümanı Abbas Zamanov*, Bakı: Gənclik Nəşriyyatı.

Habibbayli, Isa (2003). *Müasirləri Abbas Zamanov Haqqında*. Bakı: Çinar-Çap Nəşriyyatı.

Özkan, Fatma (2002). *Azerbaycan'da Yenilikçi Bir Öncü: Celil Mehmetkuluzade Hatıralar.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

Nəbiyev, Bəkir (2011). "Elm Fədaisi, Yorulmaz Müəllim, Qeyrətli Vətəndaş". https://old.525.az/view. php?lang=az&menu=7&id=34159&type=1#gsc.tab=0 (Erişim Tarihi: 05.01.2019).

http://www.aqra.az/az/professor-abbas-zamanov-kitabina-giris/ (Erişim Tarihi: 31.12.2018).

http://azerbaycanedebiyati.com/index.php/sayfa/detay/abbas_zamanov (Erişim Tarihi: 31.12.2018).

Esra Yavuz

ABBASİ ŞAHBUDAĞÎ

(d. 1956 / ö. -)

âşık

(Âşık / 20. Yüzyıl / Azeri)

Kum- Save Âşık Muhitinde yer alan çağdaş âşıklardan olduğu belirtilen Abbasî Şahbudağî'nin doğum yılının 1956 olması dışında hayatı ve sanatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır (Kafkasyalı 2006: 211).

Kaynakça

Kafkasyalı, Ali (2006). *İran Türkleri Âşık Muhitleri.* Erzurum: Eser Ofset.

Çağla Yılmaz

CamScanner ile tarandı